

**Baluwa yavili yanga Paolo
yannembidile
Timoseo
Ulongoledi wa baluwa yavili
ya Timoseo**

Baluwa yavili ya Timoseo ílembwije na Ntume Paolo kunnembila Timoseo nkuhundwa wake. Inahululika baluwa aino ílembwije mmwaka fulani, kutandikila mwaka wa 64 mpaka wa 67 kutandikila mwaka wavelekwejije Yesu Kilisto. Paolo álembile baluwa mmaduya la ntululilo wa umi wake panahungwije nnilingu aneko Loma (sula ya 1:16). Paolo ávele na uloongo wa pepi na Timoseo, na myanda yohe ànannonjelela wanchema mwanawe (Filimoni 2:22, 1 Timoseo 1:2,18).

Baluwa aino nni imo n'dibaluwa ncheche dyanga Paolo dyalembile kwa nkúkulupila yumoyumo, na akee kwa likuwa lya vakúkulupila, malinga dibaluwa dyake dinji. Dibaluwa dinji dinatu n'dibaluwa anedyo ncheche nni baluwa inandi ya Timoseo na baluwa ya Tito na baluwa ya Filimoni. Mahiku lachiilemba Paolo baluwa aino Valoma vávaona Vakilisto kuva vakáfala, bahi vanavalondola na kuvabaniha. Bahi inahululika kuva, aneyo njo inavele ing'anya ya Paolo kuhungwa nnilingu, njo mana ànhimya Timoseo ahwenehe kupililila ibaniki. Malinga chiinavele m'baluwa inandi ya Timoseo, Paolo àn'duma Timoseo kuva, vakúhunda va kulambila vachivapwawe (sula ya 3:1-9). Uchocho, ànnyaulila

Timoseo kuva, mmahiku laïda kumbekuva na mahiku la kuyoha namene na la hatali (sula ya 3:1).

Uinjipihwa wa baluwa yavili ya Timoseo

1. Sula ya 1:1-2, 3-18, Paolo àtandilika baluwa yake kwa kunsalimila Timoseo na kunkamya ntima.
2. Sula ya 2:1-13, Paolo ànhimya Timoseo ahwenehe kupililila ibaniki.
3. Sula ya 2:14-4:8, Paolo àn'duma Timoseo kwamba vakúhunda va kulambila na namuna ya kupambana navo kwa kulikamuliha Lilove lya Nnungu na kuhunda kwa uhiu Lilove anelyo.
4. Sula ya 4:9-24, Paolo àmalilila baluwa yake kwa kumwing'a Timoseo malaijo lanji na disalamu.

Ntandiliko wa baluwa yanga Paolo

¹ Baluwa aino ìhaloka kwangu nangu Paolo, nguchemwîje kuva ntume wanga Yesu Kilisto kwa kutamwa kwake mwene Nnungu. Ñnichemwa uchinga ngùhubili ahadi ya umi utuvenawo kwa kulundanywa kwetu na Yesu Kilisto. ² Nikulembila wako Timoseo mwanangu unikutamwa. Nikuyuwila inema na chididi na amani kuhaloka kwa Nnungu Atata na kwa Nang'olo wetu Yesu Kilisto vîive pamo na wako.

Kuduma na kushukulu

³ Ñinshukulu Nnungu unintumikila kwa ntima ukáhukumika, malinga chivanatendile anyakala. Ñinshukulu Nnungu kila panikuhimukila

maduva lammalele panguyuwa chilo na muhi. ⁴ Nikàhimukila namuna chunakutile mihodi, ngùuva na hamu ing'ulu ya kukwona uchinga nguumbajwe ihangaladi. ⁵ Nangu mbèchinkuihimukila ing'ulupa yako ihu, ing'ulupa yanavenayo aviviyo Loisi na anyoko Euniki. Nangu ñnimala mwalehu kuva, ing'ulupa aneyo na wako ùnivanayo. ⁶ Bahi ing'anya ya anelyo, ñikukumbusa uikonyele namene inudyo ya Nnungu yuipwechedile pannakuvikidile makono langu. ⁷ Kwa kuva, Umumu Wanaswe watwing'ile Nnungu akee wa kututenda tuyope, ila nni Umumu atwîng'a dimongo na itamwi na ntima ukápundiha.

⁸ Bahi unaone dihoni kuhumya ushahidi kwajili ya Nang'olo wetu, na wala unaone dihoni kwajili yang'une ngujukile kuva ninfungwa ing'anya yanga nang'e. Henga kumilana pamo na nangu muibaniki kwajili ya Malove Lambone, kupapatana na dimongo dyakwing'a Nnungu. ⁹ Nang'e ánitupoha na kutuchema kuva tuvanu vake. Ánitupoha na kutuchema akee kwa kupapatana na matendo letu lambone, ila ing'anya yavele makudungilo lake mwene kabla chilambo chikànambiumbwa kutulanguja inema yake kupitila Yesu Kilisto. ¹⁰ Na anelo lammalele vino lanimaihwa kwetuhwe kwa kuida kwake Mpohi wetu Yesu Kilisto. Nang'e ànidilema dimongo dya kuhwa, na kwa indila ya Malove Lambone nkulanguja indila ya kuva na umi na kutokuhwa. ¹¹ Nangu ñnitandolwa kuva nkúhubili na ntume na nkúhunda wa Malove anelo Lambone. ¹² Bahi ing'anya ya anelyo,

nangu mbènkubanika, henga nikáona dihoni kwa kuva ùnimmala ayula uninkulupidile. Na ngùvele na uhakika kuva, ànahulula kuchichunga achila changukamujije* mpaka liduva alila lyambeuya. ¹³ Lakamulihe namene mahundo la uhiu lanikuhundile nangu, uchinga lààve nfano kwakuwe. Uikamulihe ing'ulupa na itamwi yuvenayo, ing'ulupa na itamwi yuipete kupitila kulundanywa kwako na Yesu Kilisto. ¹⁴ Kwa kuhululihwa na Umumu Wanaswe aikâla mmitima yetu, ñikuyuwa uuchunge aula uhiu úkamujijwè.

¹⁵ Wako umwene ùnimala kuva, vanu vammalele va chilambo cha ku Asiya váningunyema, na muanevo vanu mùvele Figelo nawi Helimogene. ¹⁶ Nang'olo àvavikile chididi vanu va nng'ande mwanga Onesifolo, kwa kuva, nang'e àniida myanda yohe unangutuja ntima, wala nanga pawene dihoni kwa kungwona nguhungwìjè nnishelu. ¹⁷ Henga pahwikile ku Loma ánitumbama namene kungutaha mpaka panguwene. ¹⁸ Nang'olo an'jalile kupata chididi nniduva alila lyambeuya! Na wako ùnimala saana namuna changuyangete namene anepo pa Efeso.

2

Litiyala likulupîka wanga Yesu Kilisto

¹ Bahi mwanangu Timoseo, hwinga namene kwa indila ya inema ipatikâna kupitila kulundanywa na Yesu Kilisto. ² Wako ùnilapilikana

* **1:12** Kwa malove la Chigiliki lanahululika kuva na mana malinga chitulembile apano au kuva na mana kuva “achila chininkamujije.”

mahundo languhundiïle muyo mwa mashahidi vohe. Vino na wako ulahunde kwa vanu vakulupîka vambehulûla kuvahunda na vanu vanji. ³ Kumila ibaniki pamo na nangu malinga litiyala akulupîka wanga Yesu Kilisto. ⁴ Litiyala pâvâ muing'ondo, akâlembelewa alikambyekambye na mambo lanji la kawaida, uchinga ankatapalile nkulu wa likuwa lyake. ⁵ Uchocho, munu woheyo akâva mmasindano, akânasindane kwa kupapata sheliya ya nnyambo, akambepata inudyo ya ushindi. ⁶ Nkûlima atumbâma kukola madengo nni alembelêwa kuva ntandi kupata litunji lya mafuno. ⁷ Lahimukile saana anelo langutangola, na Nang'olo achiakuhululihe kumala mana la anelo lammalele.

⁸ Nnyimukilange Yesu Kilisto ânavele wa nnukolo lwa Nfalume Daudi, na ânafufwike malinga chilahaula Malove Lambone languhubili. ⁹ Nangu nabanihwa na kuhungwa malinga munu atênda lahakalenge, ing'anya ya kuhubili Malove alano Lambone. Henga lilove lya Nnungu likâhungwa. ¹⁰ Bahi nangu napililila mambo lammalele kwajili ya vanu vâlitandoledîle mwene Nnungu, uchinga navanang'o vapate upohi na ukulu ukee na ntululilo upatikâna kupitila Yesu Kilisto. ¹¹ Itangodi aino nni ya kukulupika kuva,
 “Ikâva tûhwile chalumo na nang'e,
 bahi tuchitulame chalumo na nang'e.
¹² Tukâhwenaha kupililila,
 tuchitutawale chalumo na nang'e.
 Na tukânkana,

na nang'e uchocho achiatukane.

¹³ Na ikáva hwetu nanga patukulupika, nang'e àisalila chihi kuva wa kukulupika, Kwa kuva, nang'e nanga pahulula kulikana mwene.”

Ntumishi wambone

¹⁴ Uvakumbuse vanu malove anelo lammalele na kuvaduma muyo mwanga Nnungu uchinga valeke kutahukana kuyamba mana la malove. Kwa kuva, matahukano lakávele na faida, ila lávaondonganga chihi avala valapilikána. ¹⁵ Bahi tumbama uchinga Nnungu akuvalangile muyo mwake kuva umunu unkatapalîla, akuno uvèlè ntumishi akáona dihoni kuyamba madengo lake, uhûnda kwa uhiu ujumbe uhiu wa Nnungu.

¹⁶ Linyemye na myaha ikee ya chinnungu na ikee na mana, kwa kuva, avala vailandôla vâhalija chihi namene kutenda lahakalenge. ¹⁷ Myaha yavo ìnaambukisa muchi kansa chiiyanjala mummili wammalele. Na muanevo vanu mùvele Imenayo nawi Fileto. ¹⁸ Vanu anevo vâyahikidile kulehu na uhiu, na vâhochejije ding'ulupa dya vanu vohe, akuno uvahaula kuva, ufufulo wa vanu vahwîle tayali ùnikamola. ¹⁹ Henga nsingi udengwîjwe na Nnungu wimidile kwa kuhwînga. Na malove alano lànilembwa munsingi anewo, “Nang'olo ànivamala vanu vake,” na “Kila munu ahaûla kuva nang'e nni wa Nang'olo, àlembelewa alinyemye na lahakalenge.”*

* **2:19** Munsitali auno Paolo àlembile “alitambulânga lina lya Nang'olo.” Mmahiku anelo, aneyo yavele chihi itangodi ya kawaida kwa Vakilisto, inavele na mana kuva, munu alitambulânga lina lya Nang'olo nni munu wa Nang'olo.

²⁰ Bahi muing'ande ya chitajili mukávele chihi vyombo vikatapajîjwe kwa sahabu na madini la dihela bahi, henga mùvele na vyombo vikatapajîjwe kwa milandi na ulongo. Vyombo vinji muanevyo nni kwajili ya matumisi la eshima na vinji nni kwajili ya matumisi chihi la kawaida.

²¹ Bahi ikàva munu àmbelihahula kwa kulinyemya na anelo lahakalenge lammalele, àmbekuva muchi chombo cha matumisi la eshima, yani àjuhijwe kuva wa Nnungu na ànanfala Nang'olo wake, na àvikwije tayali kwa kila madengo lambone.

²² Ditukute ditama dya ujana, na tumbama namene kutenda lalalembela Nnungu na kuva na ing'ulupa na itamwi na amani. Tènda uchocho chalumo na vanu vammalele vamwabûdu Nang'olo kwa ntima uhahwîke.

²³ Linyemye na matahukano la chivelu na lakee mana, kwa kuva, wako umwene ùnimala kuva matahukano làtandiliha mapwatano.

²⁴ Bahi ntumishi wanga Nang'olo akálembelwa ààve munu nkúpwatana. Àlembelwa ààve mpole kwa vanu vammalele, amaîte kuhunda na ààve munu wa kupililila.

²⁵ Àlembelwa avadume kwa upole vanu avala vautahûka uhiu, panjika Nnungu achiavajalile kulaleka masambi lavo na kuumala uhiu.

²⁶ Anepo njo ding'ano dyavo padimbevauyila kavila na kupalanyoka n'dinambo dya Ibilisi, avatwête litwala uchinga vapate kulatenda lalalembela nang'e.

3

Paolo àn'duma Timoseo kwamba vakúhunda vakúlambila

¹ Henga umale kuva, mmaduva la ntululilo kùmbekuva na mahiku la kuyoha namene. ² Kwa kuva, vanu vàmbe kuva vanu va kulitamwa chihi vene, vanu vatâmwa namene dihela, vanu va kulitubyanga na vavêle na chibuli, vanu va kunkufulu Nnungu, vanu vakávapilikana vavavelêke, vanu vakámaite kushukulu na vatênda lahakalenge. ³ Vàmbe kuva vanu vakávatomwa avao na vanu vakátamwa kupataniswa na avao na vanu va kulambililana, vanu vakáhulula kulikamulanga, vanu va kukalipa, vanu vakálatamwa mambo lambone. ⁴ Vàmbe kuva vanu va kutengelekana, vanu va kutahuka, vanu va kulyona, vanu vaditâmwa namene ditama dya pachilambo kuliko kuntamwa Nnungu. ⁵ Kwa pawelu vàmbe kwonekana muchi vanu vaikâla kwa namuna yalembela Nnungu, kumbe akuno uvadihita dimongo dyake dinavapindikulanye. Bahi linyemye na vanu malinga anevo. ⁶ Kwa kuva, muanevo, mùvele vanu valiinjîja n'ding'ande dya vanu na kuvakumba vakongwe mavelu uchinga valakubali mahundo la kulambila. Vakongwe anevo vånitemwa na misigo ya masambi na kulojwa na ditama dya kila namuna. ⁷ Vakongwe anevo vånahundwa maduva lammalele, henga nanga pavahwikila kuumala uhiu. ⁸ Malinga Yane na Yambule chivanatahukene na Musa, nni uchocho vakúhunda anevo va kulambila vavêle na ding'ano ditimbanyîke na ing'ulupa ya kulambila, chivatahukana na uhiu. ⁹ Henga vakúhunda anevo nanga pavambehwenaha kulehu namene, ing'anya uvelu wavo ùmbekwonekana palangele

muyo mwa vanu vammalele, malinga chiinavele kwa Yane na Yambule.

Malaijo la ntululilo

¹⁰ Henga wako ùnilamala mwalehu mahundo langu, namuna chinguikele, makudungilo langu na ing'ulupa yangu na ilindilidi yangu na itamwi yangu na ipililidi yangu, ¹¹ na kubanihwa kwangu na kulaga kwangu. Wako ùnilamala lammalele lananguhumidile akula ku Antiyokiya na ku Ikoniyo na ku Lista. Nangu nanipililila ibanihwi aneyo, na Nang'olo nkungupoha mmambo anelo lammalele. ¹² Na munu woheyo alembêla kuikala mùuloóngò na Yesu Kilisto kwa namuna ya kumweshimu Nnungu, achiabanihwe. ¹³ Henga vanu vatênda lahakalenge na valilambilîla, vàmbehalija kutenda lahakalenge, uvavalambila vanu vanji akuno na vene uvalambilika. ¹⁴ Henga wako lakamulihe àlalá luhundwije na kulakulupila mwalehu, kwa kuva, wako ùnivamala avala vakuhundîle. ¹⁵ Na kutandikila ujoko wako, wako ùnilamala Malemba Lanaswe lakwîng'a lúnda luída na upohi kwa indila ya kunkulupila Yesu Kilisto. ¹⁶ Malemba lammalele Lanaswe lánilembwa kwa kulojwa na Nnungu, na lánafala kuhundila na kuvadumila vanu makosa lavo na kuvalodidya vanu muuhiu na kuvahundila vanu vatende lalalembela Nnungu, ¹⁷ uchinga munu wanga Nnungu apate kukamilika na kuva munu apanganihîjwe saana kwa kukola kila madengo lambone.

4

¹ Bahi ing'anya Yesu Kilisto àmbeida, na

ing'anya ya ufalume wake, nangu nìkuamulisa wako muyo mwa Nnungu na mwa Yesu Kilisto ambevahukûmu vanu vumi na vahwîle,² ulihubili Lilove Iya Nnungu. Ûùve tayali kuhubili muuhiku wohewo, uhiku ufâla na ukâfala. Ukalipile na udume na kuvakamya vanu mitima. Tendanga anelo kwa namuna ya ilindilidi yammalele na kwa mahundo lakatapele.³ Kwa kuva, mahiku lachilakamole, lavambehita vanu kulapilikanila mahundo la uhiu. Henga ing'anya ya ditama dyavo vene, vâmbelitahija vakûhunda vohe vambevahûnda mambo àlalá lavalembela kulapilikana.⁴ Vâmbehita kuupilikanila uhiu, na badala yake vâmbedipilikanila dinano dya kulambila.⁵ Henga wako ùlemelewa ùùve meho mmambo lammalele, upililile ibaniki na ukole madengo lako la kuyanjaja Malove Lambone, na uutimilise mwalehu utumishi wako.

⁶ Kwa kuva, nangu vino ngùvele tayali kuhumywa muchi sadaka ya chikimbilo, na uhiku wa kuhwa kwangu ùnihwika.⁷ Nangu ñnipanyana ing'ondo yambone, na masindano ñnilamalila na ing'ulupa ñniichunga.⁸ Vino ñnikondejwa litaji Iya ushindi, ing'anya ngùikele kwa kutenda àlalá lalalembela Nnungu. Nang'olo Yesu, Nkûhukumu wa haki, achianing'e litaji anelyo nniduva alila Iya kuuya kwake. Na akambening'a chihi nangu weka, henga chalumo na avala vammalele valindilîla kwa inyota, kwonekana kwake pambehumila.

Malaijo lanji

⁹ Tumbama namene kwida kwang'une upehi.
¹⁰ Kwa kuva, Dema àninguleka nkuhwena ku Sesalonike, ing'anya ánilatamwa namene mambo la nchilambo achino. Na Kileske àpite ku Galatiya, na Tito àpite ku Dalumatiya. ¹¹ Luka weka nni avêle apano chalumo na nangu. Bahi pumbeida ntwale Mako, koka uide nawe, kwa kuva, nang'e achiangufale mmadengo langu. ¹² Nangu ñnintuma Tikiko ku Efeso. ¹³ Na pumbeida ngunyakulile likoti lyangu lingulekile ku Tolowa kwanga Kalipo, na unjakulile na vitabu, asa avila vya limbende.

¹⁴ Ayula nkúhana uvanchema Isikanda àngutendedile mambo lohe la kuhakalanga. Nang'olo achiannipe kupapatana na àlalá latendile. ¹⁵ Na wako umomo lichunge na aneyo munu, ing'anya àniutahuka namene ujumbe wetu.

¹⁶ Pangulitetedile kwa mwanda ntandi, wala nanga munu kananga yumo ánavele m'bali wangu, vammalele váninguleka. Nangu ñnnyuwa Nnungu anavavalangile likosa anelyo. ¹⁷ Henga Nang'olo áimidile m'bali wangu, nkungutaya dimongo, uchinga ngupate kuyanjaja Malove Lambone chiilembelewa uchinga vanu vammalele vakávele Vayahudi vapate kulapilikana. Na áningupoha kuhaloka muhukumu ya kuhwa. ¹⁸ Nang'olo achiangupohe kuhaloka mmabaya lammalele na kungupelekeja salama mu Ufalume wake wa kulihunde. Nang'olo atumbyangwe vyaka na vyaka. Amina.

Disalamu dya ntululilo

¹⁹ Nsalimile Pilisila na Akila chalumo na vanu va nng'ande mwanga Onesifolo. ²⁰ Elasto áisalidile ku Kolinso, na Tilofimo nínnekile ku Mileto, ing'anya ánauula.

²¹ Bahi tumbama uchinga ukamole akuno kabla lakànambihwika mahiku la chipwepwe. Ebulo na Pude na Lino na Kilaudiya chalumo na vakúkulupila vammalele, vànakusalimila.

²² Nang'olo ààve pamo na isungu yako. Nangu nìnnyuwilanga inema ya Nnungu ìive pamo na mwenu.

**LILAILANO LYAHAMBI LYA NNUNGU KWA
VANU VAMMALELE**
**Portions of the Holy Bible in the Makonde language of
Mozambique and Tanzania**
**Porções da Bíblia Sagrada no idioma Makonde de
Moçambique**

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Makonde

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Pioneer Bible Translators

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Makonde

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-12-29

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

e50d2b9d-5016-5132-9a8e-701dc953e2af